

สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณ
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

21

SITUATIONS PROBLEMS AND GUIDED DEVELOPMENT OF BUDGETING MANAGEMENT
OF THE BASIC EDUCATION SCHOOLS UNDER THE SAKAEO PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

สุพจน์ นันทะเทศ*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิชัยม์ สงพงษ์ธรรม**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 82 คน และครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณ จำนวน 82 คน รวม 164 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 56 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .23-.91 และ .22-.88 โดยค่าความเชื่อมั่นแต่ละฉบับเท่ากับ .97 และ .96 และแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe'

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาควรวิเคราะห์ทิศทางและกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษา ควรศึกษาหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการจัดสรรงบประมาณตามกรอบวงเงินที่ได้รับ ควรจัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ควรจัดทำรายได้ ผลประโยชน์ จัดทำทะเบียนคุมการเก็บรักษาเงินและการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ควรตรวจสอบ ความถูกต้องของตัวเงินสดและเงินฝากธนาคารตามรายงานเงินคงเหลือประจำวัน ควรจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สิน และจัดทำทะเบียนคุมให้เป็นปัจจุบัน

* นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ABSTRACT

The purposes of this research were to study of situations, problems and guided development of budgeting management of the basic education schools under the Sakaeo Primary Educational Service Area Office 2. The samples consisted of 82 school directors and 82 school budget practical teachers, the total of 164. The instrument used to collect data included 5 rating scales of evaluation questionnaire with 56 question items revealed a discriminant level between .23–.91 and .22–.88 and a reliability each edition of .97 and .96, the experts concerning guided development of budgeting management of the basic education schools. The statistical devices were mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and Scheffe' test

The findings were as follows;

1. Situation of budgeting management of the basic education schools in overall were at high level and problems of budgeting management in overall were at average level.
2. The comparison situations and problems of budgeting management of the basic education schools divided by position and size of school in overall and each aspects were significantly difference at .05 level.
3. Guided development of budgeting management of the basic education schools as follows: the school should direction analysis and strategic of school in accordance with agencies for stipulate (fix) vision, mission and goals of school; should study the budget allocation, rules and procedures in accordance with the fiscal framework; to make planning for budget and school staff execute plan of action budget estimate annual; revenue, interest, and registration to work, budget for preserve, and disbursement to organization and legislation; the storage, management, finance and budget control laws and regulations; should examination cash to correctness and bank deposit corresponding and bank registration; should create rules and practices regarding the use of property, and create registry.

บทนำ

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 3 มาตรา 49 ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 2 มาตรา 10 ได้บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่า” และหมวด 8 มาตรา 60(1) “ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป เป็นค่าใช้จ่ารายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน” จากบทบัญญัติดังกล่าวรัฐบาลได้จัดสรรเงินงบประมาณ เพื่อเป็นเงินอุดหนุนให้สถานศึกษา ซึ่งมีการกักเงินในด้านการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเกี่ยวข้องกับเงินงบประมาณ เพื่อบริหารจัดการงบเงินอุดหนุนให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาคนไทย โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2556 : 1)

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล การที่รัฐกำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติ

บุคคลนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างเป็นอิสระ คล่องตัว ให้สามารถบริหารจัดการศึกษาได้สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพตามหลักการกระจายอำนาจและการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน และเป็นไปเพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 11) นอกจากนี้เป็นสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ยังมีลักษณะนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายมหาชนและกฎหมายเอกชน ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลจะต้องมีสิทธิและหน้าที่ และมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าว ทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป นอกจากนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 65 มาตรา 66 และมาตรา 70 ที่กำหนดให้สถานศึกษาเป็นบุคคลมีสิทธิหน้าที่ตามที่กำหนด หรือมีสิทธิหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่โดยสภาพเป็นไปเฉพาะแก่บุคคลธรรมดาเท่านั้น สถานศึกษานิติบุคคลสามารถเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินได้ จำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินได้ เป็นลูกหนี้ เจ้าหนี้ และเป็นโจทก์ จำเลยได้ด้วย ซึ่งการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลในส่วนของงบประมาณนั้นประกอบด้วย การจัดทำและเสนอขอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 19-23) โดยภารกิจที่กล่าวถึงนี้สถานศึกษาจะต้องดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตและผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้เอียงเพียงพอและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ที่เป็นการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนและท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน นักเรียน และองค์กรอื่นๆ มาร่วมกันในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากร ดำเนินการพัฒนากิจกรรมและงานของสถานศึกษาในระยะสั้นและระยะยาว มีส่วนในการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) ค่านิยม (Values) และเป้าประสงค์ (Goals) ที่เกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน โดยให้ความสำคัญในเรื่องการกระจายอำนาจ การบริหารจัดการตนเอง การมีส่วนร่วมและการประกันคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548 : 1)

นอกจากนี้ในมาตรฐานที่ 2 ของมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานนำไปสู่การจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ (ธีระ รุญเจริญ. 2549 : 71) กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาระบบมัธยม เพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งในด้านการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 13 ได้กำหนดให้สถานศึกษามีการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (ธีระ รุญเจริญ. 2550 : 80-85) สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งหวังยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐาน และจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพ โดยได้บัญญัติให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง การจัดองค์กรที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนที่จัดบริการสาธารณะย่อมจะมีอิสระในการบริหารทั้งด้านทรัพยากรบุคคลและอำนาจหน้าที่ใน

กรอบที่กฎหมายให้อำนาจไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546) ดังนั้น ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะประสบความสำเร็จไม่ได้เลย ถ้าไม่มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารและจัดการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งได้แก่ การปฏิรูประบบการเงิน การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548 : 5)

สำหรับการกระจายอำนาจด้านงบประมาณตามหลักการบริหารงานงบประมาณ โดยจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวไปยังสถานศึกษา ให้สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจเรื่องการบริหารงานงบประมาณ โดยจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นเงินก้อน (Block grant) เพื่อจัดสรรงบประมาณให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน และจัดเงินสมทบให้แก่ผู้เรียนที่มีความจำเป็นพิเศษ เป็นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษามีอิสระ เพื่อจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายตามจำนวนนักเรียนโดยมีเป้าหมายที่จะให้การบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการของงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้างานงบประมาณจะอยู่ในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบในกระบวนการบริหารจัดการงานงบประมาณในสถานศึกษา (รุ่ง แก้วแดง. 2546 : 45) สอดคล้องกับระบบและวิธีการงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ แผนการปฏิบัติงาน และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และการติดตาม รายงานผลเป็นเครื่องมือกำกับดูแลการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ความโปร่งใสและสามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้ (กระทรวงการคลัง. 2546 : 1)

การดำเนินงานการบริหารงบประมาณต้องมีการปฏิรูประบบงบประมาณ ระบบบัญชีเงินธนาคาร และระบบการตรวจสอบภายในมาเป็นลำดับ การดำเนินงานการบริหารงบประมาณเป็นแผนงานประเภทหนึ่ง que แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพยากรที่จะหามาและทรัพยากรที่จะใช้ไปในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ตามกรอบปีงบประมาณ 12 เดือน การดำเนินงานการบริหารงบประมาณเป็นการกำหนดแผนงานสำหรับการใช้เงินในปัจจุบันและการกำหนดแผนงานสำหรับการใช้เงินในอนาคตที่สถานศึกษาได้รับงบประมาณจัดสรรจากรัฐตามกรอบนโยบายไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ดังนี้ 1) นโยบายรัฐบาลในด้านการศึกษาในทุกยุคทุกสมัยให้ความสำคัญต่อการศึกษา 2) การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาที่มีความสำคัญสูงเป็นลำดับหนึ่งเกือบตลอดมา เมื่อเทียบกับงบประมาณด้านอื่นๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านเกษตร ด้านคมนาคม ฯลฯ รัฐให้ความสำคัญกับการศึกษามาก เพราะเป็นหัวใจสำคัญที่ผลิตบุคลากรมาพัฒนาประเทศและทุ่มงบประมาณมาให้จัดการศึกษาของไทยเพื่อนำมาพัฒนาโดยตลอด และต้องการให้ทัดเทียมกับอารยประเทศเพื่อต้องการการแข่งขันเชิงคุณภาพ (ดำรงค์ ไตโย. 2551 : 2)

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน ทุกหน่วยงานและทุกองค์การจะต้องจัดทำงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งคาดการณ์ล่วงหน้าถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเงินที่จะเพิ่มหรือลดในอนาคตด้วย เพื่อสามารถวางแผนแก้ปัญหาได้ทันการณ์และไม่เป็นเหตุให้การดำเนินงานต้องหยุดชะงัก งบประมาณเป็นสิ่งชี้วัดแนวความคิดในการบริหารงานตลอดจนวิธีการดำเนินงานงบประมาณ จึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ นโยบาย วิธีดำเนินงานและโครงสร้างของหน่วยงาน โดยมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Budgeting : PBB) การดำเนินการกับงบประมาณในรูปแบบที่เหมาะสมมีความจำเป็นในการช่วยส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานให้เกิดความคล่องตัว สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นไปตามความต้องการของหน่วยงาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546) ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านบริหารงบประมาณจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบ คำสั่ง

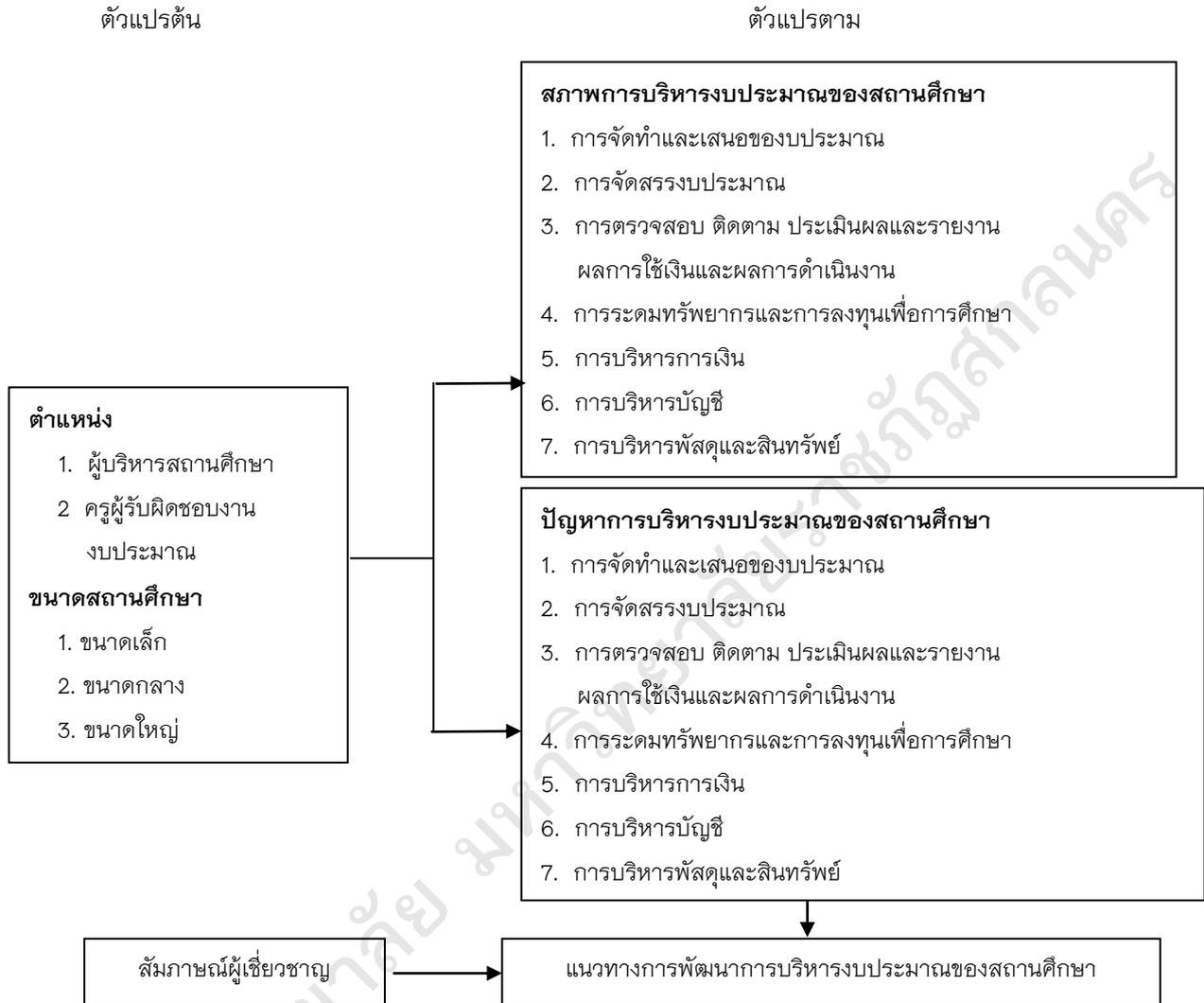
กฎหมายและแนวปฏิบัติควบคู่กันไปด้วย จึงจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ (สำนักงบประมาณ. 2546 : 18) สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 เมื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้จัดสรรงบประมาณมาให้กับสถานศึกษา ผู้บริหารและบุคลากรครูที่เข้ามาทำหน้าที่เกี่ยวกับงานงบประมาณบางส่วนได้รับการอบรมใช้เวลาถ่ายทอดความรู้อย่างจำกัด ทำให้มีทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอทำให้เกิดความล่าช้า และเนื่องจากกฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารงานมาสู่หน่วยปฏิบัติ การปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงประสบกับความยุ่งยากและมีความซับซ้อน ทำให้การปฏิบัติงานไม่คล่องตัว โดยเฉพาะปัญหาการเบิกจ่ายเงินล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. 2556) ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวย่อมต้องดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง แผนปฏิบัติราชการกระทรวงและนโยบาย หรือมติของคณะรัฐมนตรีด้วย เช่น กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ กฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวกับวิธีการงบประมาณ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 24)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ตามขอบข่ายภารกิจการดำเนินงานการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารและบุคลากรครูหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

1. กำหนดขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 7 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 32) ได้แก่ 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน 6) การบริหารบัญชี และ 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 125 คน และครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณ จำนวน 125 คน รวมประชากรในการวิจัยครั้งนี้ 250 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie. and Morgan (1970 : 608-610) หลังจากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) กำหนดขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 164 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 82 คน และครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณ จำนวน 82 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 164 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณ	รวม	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณ	รวม
ขนาดเล็ก	51	51	102	31	31	62
ขนาดกลาง	56	56	112	34	34	68
ขนาดใหญ่	18	18	36	17	17	34
รวม	125	125	250	82	82	164

2.3 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ มีประสบการณ์ด้านงานงบประมาณไม่น้อยกว่า 10 ปี มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ และมีวุฒิการศึกษาไม่น้อยกว่าปริญญาตรี ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 8 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคก ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาวิทยา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองมะนาว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองยาง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองบัว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองเรือ และ 2) ครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณ จำนวน 2 คน ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านทนต์น้อย และครูโรงเรียนบ้านท่าเกวียน โดยใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) สอบถามเกี่ยวกับตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ตามที่คณะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณ จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ การจัดทำและเสนอขอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert (Best & Kahn, 1993 : 246 -250) โดยได้แบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 56 ข้อ

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 เพื่อใช้สัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหาร ซึ่งข้อคำถามได้มาจากข้อมูลจากผู้วิจัยวิเคราะห์มาแล้วในแบบสอบถามตอนที่ 2

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ศึกษาหลักการทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

4.2 ร่างแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

4.3 เสนอผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นิยามค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ IOC (Index of Item Objective Congruence) ได้คุณภาพของแบบสอบถามตั้งแต่ .80 - 1.00

4.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนของรัฐ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อกับคะแนนแต่ละด้าน (Item Total Correlation) ซึ่งพบว่า แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงบประมาณสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .23 - .91 และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงบประมาณสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .22 - .88 จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 202 - 204) โดยพบว่า แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงบประมาณสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงบประมาณสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96

4.5 การสร้างแบบสัมภาษณ์ นำปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับ มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน

5. วิธีรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

5.1.1 ขอบหนังสือจากฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม จำนวน 164 ฉบับ พร้อมกับหนังสืออนุญาตให้เก็บข้อมูลไปเก็บข้อมูลตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างและแจ้งกำหนดส่งคืน รวมถึงเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ตามเวลาที่กำหนดจากนั้นนำแบบสอบถามที่เก็บคืนมา จำนวน 164 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์

5.2.1 ขอนหนังสือจากฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาต พร้อมส่งประเด็นสัมภาษณ์ไปล่วงหน้า จากนั้นเดินทางไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านงานงบประมาณ จำนวน 8 คน ด้วยตนเอง

5.2.2 หลังจากที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ เพื่อยืนยันความถูกต้องและความเที่ยงตรงของข้อมูล โดยส่งข้อมูลที่รวบรวมได้ให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณา ทบทวนความถูกต้องอีกครั้ง

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6.2 เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t - test) และขนาดสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างจากการทดสอบค่าสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีทดสอบของ Scheffe'

6.3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณสถานศึกษา โดยนำผลจากการศึกษาปัญหาการบริหาร งบประมาณสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 แต่ละด้าน 3 ข้อ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แล้วใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพ ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ปรากฏผล ดังนี้

1. สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และในระดับปานกลาง 3 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การบริหารบัญชี การบริหารการเงิน และการจัดสรรงบประมาณ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน ผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และในระดับปานกลาง 7 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ วิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณของสถานศึกษาและกรอบบประมาณ การจ่ายระยะปานกลางเสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำกรอบงบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง (MTEF) โดย วิเคราะห์จากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณ แผนงาน งาน โครงการให้มีความเชื่อมโยงกับผลผลิตและผลลัพธ์ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษาและต้นสังกัด ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ วิเคราะห์ทิศทาง และกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2 สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดสรรงบประมาณ โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก 8 ข้อ และในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ วิเคราะห์กิจกรรมตามแผนงาน โครงการของสถานศึกษาแล้วจัดลำดับ และกำหนดงบประมาณตามกรอบ

วงเงินที่ได้รับอนุมัติ แจ่งจัดสรรวงเงินและจัดทำข้อตกลงผลผลิตของแต่ละหน่วยงานภายในสถานศึกษาและกำหนดผู้รับผิดชอบ และนำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และร่างข้อตกลงผลผลิตขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดทำข้อตกลงบริการผลผลิตของสถานศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อได้รับงบประมาณ

1.3 สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานการใช้เงินและผลการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ในระดับปานกลาง 5 ข้อ และในระดับน้อย 2 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดทำข้อสรุปและรายงานผลการดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม และนิเทศ พร้อมทั้งเสนอข้อปัญหาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา จัดทำรายงานประจำปี และรายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสาธารณชนและจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของผลผลิตที่กำหนดตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิตของสถานศึกษาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สร้างเครื่องมือประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานโดยใช้ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ ตัวชี้วัดตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิตของสถานศึกษาเป็นเกณฑ์

1.4 สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ศึกษาวิเคราะห์แหล่งทรัพยากร บุคคล หน่วยงาน องค์กรและท้องถิ่น ที่มีศักยภาพให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา ตลอดจนติดต่อประสานความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม ประชาสัมพันธ์ จัดวางระบบ และสนับสนุนบุคลากรในการใช้ทรัพยากรในชุมชนและสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา และการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ การจัดสวัสดิการให้เป็นไปตามระเบียบ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเก็บรักษาเงินและเบิกจ่ายไป ใช้ตามแผนปฏิบัติการประจำปี ให้เป็นไปตามระเบียบของกองทุนการศึกษา

1.5 สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารการเงิน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีนโยบายการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่า ประหยัด โปร่งใส ตรวจสอบได้ สถานศึกษาจัดให้มีการประชุม ชี้แจง ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณให้กับบุคลากร โดยจัดให้มีการฝึกอบรม สัมมนา ทั้งในและนอกสถานศึกษา และการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน การนำส่งเงิน การโอนเงิน การรับเงินไว้เบิกเหลืออมปี เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีระบบฐานข้อมูลการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณในการเงินและพัสดุที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ การบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ

1.6 สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารบัญชี โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการบันทึกและสรุปบัญชีประจำวันให้ครอบคลุมการรับเงิน การจ่ายเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ มีการตรวจสอบความถูกต้องของตัวเงินสด และเงินฝากธนาคารตรงตามรายงานเงินคงเหลือประจำวัน และงบบัญชียอดฝากธนาคารถูกต้องตรงกับบัญชีย่อยและทะเบียนคุมเงิน และจัดทำงบแสดงฐานะทางการเงิน และแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน งบกระแสเงินสดตามกำหนดระยะเวลาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการปรับปรุงบัญชีเมื่อสิ้นปีงบประมาณ

1.7 สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย

3 อันดับแรก ได้แก่ การตั้งคณะกรรมการในการสำรวจวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน อาคาร และสิ่งก่อสร้างทั้งหมดเพื่อตรวจสอบสภาพการใช้งาน มีแนวปฏิบัติในการจัดซื้อ จัดจ้าง การตรวจสอบงบประมาณ รายละเอียด เกณฑ์คุณลักษณะเป็นไปตามระเบียบ และมีแนวปฏิบัติในการจัดซื้อ จัดจ้าง การตรวจสอบงบประมาณ รายละเอียด เกณฑ์คุณลักษณะเป็นไปตามระเบียบตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดทำแผนระยะปานกลาง เพื่อจัดหาพัสดุทั้งในส่วนที่โรงเรียนจัดหาเอง และร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

2. ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน และในระดับปานกลาง 5 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน ผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และการจัดทำและเสนอขอของบประมาณ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบริหารบัญชี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

2.1 ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดทำและเสนอขอของบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก 4 ข้อ และในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ วิเคราะห์ทิศทาง และกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศ และผลของการวิเคราะห์ วิจัย ผลผลิต ตัวชี้วัด เผยแพร่ให้เขตพื้นที่การศึกษาและสาธารณชนทราบ และศึกษาข้อตกลงการปฏิบัติงานและเป้าหมายการให้บริการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการที่ทำไว้กับเขตพื้นที่การศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอขอของบประมาณของสถานศึกษาและกรอบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลางเสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดสรรงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อและอยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดทำข้อตกลงบริการผลผลิตของสถานศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อได้รับงบประมาณปรับปรุงกรอบงบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง (MTEF) ให้สอดคล้องกับกรอบวงเงินที่ได้รับ และการโอนเงินงบประมาณเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนดตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิเคราะห์กิจกรรมตามแผนงาน โครงการของสถานศึกษาแล้วจัดลำดับ และกำหนดงบประมาณตามกรอบวงเงินที่ได้รับอนุมัติ

2.3 ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานการใช้เงินและผลการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก 7 ข้อ ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สร้างเครื่องมือประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน โดยใช้ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ ตัวชี้วัดตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิตของสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ การประสานแผนและดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม นิเทศให้เป็นไปตามแผนการตรวจสอบ ติดตามของสถานศึกษาโดยเฉพาะที่มีความเสี่ยงสูง ประเมินแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของสถานศึกษาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดทำข้อสรุปและรายงานผลการดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม และนิเทศ พร้อมทั้งเสนอข้อปัญหาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

2.4 ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยรวมข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก 6 ข้อ และในระดับปานกลาง 2 ข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การเก็บรักษาเงินและเบิกจ่ายไป ใช้ตามแผนปฏิบัติการประจำปี ให้เป็นไปตามระเบียบของกองทุนการศึกษา จัดระบบสวัสดิการกองทุน เพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย และจัดหา

รายได้ ผลประโยชน์ และจัดทำทะเบียนคุม การเก็บรักษาเงิน และการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ศึกษานิเทศก์แห่งทรัพยากร บุคคล หน่วยงาน องค์กรและท้องถิ่น ที่มีศักยภาพ ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา ตลอดจนถึงต่อประสานความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม

2.5 ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารการเงิน โดยรวมข้ออยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ และในระดับน้อย 2 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีระบบฐานข้อมูลการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณในการเงินและพัสดุที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ การบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ บุคลากรด้านการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณมีความรู้ความเข้าใจ ในหลักการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณของส่วนราชการ และจัดทำแนวปฏิบัติในการกำกับ ควบคุมระบบการบริหารการเงิน ตามขั้นตอนที่กระทรวงการคลังกำหนดตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีนโยบายการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่า ประหยัด โปร่งใส ตรวจสอบได้

2.6 ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ และในระดับน้อย 4 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงินส่งหน่วยงานต้นสังกัดภายในระยะเวลาที่กำหนด มีการปรับปรุงบัญชีเมื่อสิ้นปีงบประมาณ จัดทำ และจัดหาแบบพิมพ์บัญชี แบบทะเบียนในการบริหารการเงินของสถานศึกษาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการบันทึกและสรุปบัญชีประจำวันให้ครอบคลุมการรับเงิน การจ่ายเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ

2.7 ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ในระดับปานกลาง 5 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดทำแผนระยะปานกลาง เพื่อจัดหาพัสดุทั้งในส่วนที่โรงเรียนจัดหาเอง และร่วมมือกับหน่วยงานอื่น จัดทำระเบียบการใช้ทรัพย์สินที่เกิดจากการจัดหาของสถานศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำทะเบียนคุมวัสดุ ครุภัณฑ์ให้เป็นปัจจุบัน ทั้งที่ซื้อจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ตลอดจนถึงได้จากการบริจาคตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การตั้งคณะกรรมการในการสำรวจวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน อาคาร และสิ่งก่อสร้างทั้งหมดเพื่อตรวจสอบสภาพการใช้งาน

3. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

3.1 สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสูงกว่าครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณ

3.2 สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสูงกว่าขนาดกลางและขนาดใหญ่

4. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

4.1 ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสูงกว่าครูผู้รับผิดชอบของงบประมาณ

4.2 ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีปัญหาสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดใหญ่

5. แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ทั้ง 7 ด้าน ผู้เชี่ยวชาญให้แนวทางไว้ดังนี้

5.1 ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ

5.1.1 วิเคราะห์ทิศทาง และกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาควรศึกษานโยบายหน่วยงานต้นสังกัดว่ามีทิศทางต้องการผลสัมฤทธิ์ด้านใดแล้วนำมาจัดทำข้อมูล วางแผนล่วงหน้าเพื่อจะทำให้ตรงกับนโยบายดังกล่าว

5.1.2 จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศ สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ประมวลผล สรุปและรายงานผลการจัดทำข้อมูลให้หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ โดยจัดพิมพ์เอกสารเป็นรูปเล่มและเผยแพร่ข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์

5.1.3 ศึกษาข้อตกลงการปฏิบัติงานและเป้าหมายการให้บริการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ สถานศึกษาควรวิเคราะห์บทบาทภารกิจจัดการศึกษาของสถานศึกษา และศึกษารายงานข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการศึกษาและประเมินสถานภาพของสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับผลการปฏิบัติงานที่จะทำข้อตกลงกับเขตพื้นที่การศึกษา

5.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณ

5.2.1 จัดทำข้อตกลงบริการผลผลิตของสถานศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อได้รับงบประมาณ สถานศึกษาควรศึกษาข้อมูลการจัดสรรงบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแจ้งผ่านเขตพื้นที่การศึกษา แจ้งให้สถานศึกษาทราบในเรื่องนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการจัดสรรงบประมาณ ตรวจสอบกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับจากหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรที่เขตพื้นที่การศึกษาแจ้ง ตลอดจนตรวจสอบวงเงินนอกงบประมาณที่ได้จากแผนการระดมทรัพยากร วิเคราะห์กิจกรรมตามภารกิจที่จะต้องดำเนินการตามมาตรฐานโครงสร้างของแผนงาน งานโครงการของสถานศึกษา เพื่อจัดลำดับความสำคัญและกำหนดงบประมาณ ทรัพยากรของแต่ละแผนงานโครงการให้เป็นไปตามกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับและวงเงินนอกงบประมาณตามแผนระดมทรัพยากร

5.2.2 ปรับปรุงกรอบงบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง (MTEF) ให้สอดคล้องกับกรอบวงเงินที่ได้รับ สถานศึกษาควรจัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณที่ระบุแผนงาน งานโครงการให้สอดคล้องกับวงเงินงบประมาณที่ได้รับและวงเงินนอกงบประมาณที่ได้ตามแผนระดมทรัพยากร กำหนดผู้รับผิดชอบและนำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และร่างข้อตกลงผลผลิตขอความเห็นชอบกับคณะกรรมการสถานศึกษา แจ้งจัดสรรวงเงินและจัดทำข้อตกลงผลผลิตให้หน่วยงานภายในสถานศึกษารับไปดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ

5.2.3 โอนเงินงบประมาณเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด สถานศึกษาควรตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน รวมถึงจัดทำแผนการตรวจสอบติดตามการใช้เงินทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ

5.3 ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

5.3.1 สร้างเครื่องมือประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานโดยใช้ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จตัวชี้วัดตามข้อตกลงการให้บริการผลิตผลผลิตของสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ สถานศึกษาควรจัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามการใช้เงินทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ จัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินงานตามข้อตกลงการให้ผลิตผลผลิตของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาส

5.3.2 ประสานแผนและดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม นิเทศ สถานศึกษาควรมีการนิเทศให้เป็นไปตามแผนการตรวจสอบ ติดตามของสถานศึกษาโดยเฉพาะโครงการที่มีความเสี่ยงสูง จัดทำข้อสรุปการตรวจสอบ ติดตาม นิเทศ พร้อมทั้งเสนอข้อปัญหาที่อาจทำให้การดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ รายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สรุปข้อมูลสารสนเทศและจัดทำรายงานข้อมูลการใช้งบประมาณผลการดำเนินงานของสถานศึกษาต่อเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตาม ประสานแผนและดำเนินการตรวจสอบติดตาม

5.3.3 ประเมินแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของสถานศึกษา สถานศึกษาควรกำหนดปัจจัยหลักความสำเร็จและตัวชี้วัดของสถานศึกษา โดยจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของผลผลิตที่กำหนดตามข้อตกลงการให้บริการผลิตผลผลิตของสถานศึกษา สร้างเครื่องมือเพื่อประเมินผลแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณและจัดทำรายงานประจำปี รายงานผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา

5.4 ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

5.4.1 เก็บรักษาเงินและเบิกจ่ายไปใช้ตามแผนปฏิบัติการประจำปี สถานศึกษาควรจัดทำแนวปฏิบัติหรือระเบียบของสถานศึกษาโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง จัดทำทะเบียนคุมเก็บรักษาเงิน และเบิกจ่ายให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ระบุว่าด้วยเงินนอกงบประมาณทั้งตามวัตถุประสงค์และไม่กำหนดวัตถุประสงค์

5.4.2 จัดระบบสวัสดิการกองทุน เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาควรจัดระบบสวัสดิการกองทุนเพื่อการศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องทั้งการจัดหาและการใช้สวัสดิการเพื่อการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบให้เป็นไปตามระเบียบ

5.4.3 จัดหารายได้ ผลประโยชน์ และจัดทำทะเบียนคุม การเก็บรักษาเงิน และการเบิกจ่าย สถานศึกษาควรวิเคราะห์แหล่งทรัพยากรทั้งบุคคล หน่วยงาน องค์กรและท้องถิ่นที่มีศักยภาพให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาดำเนินการจัดหารายได้และสินทรัพย์ ในส่วนที่จะนำมาซึ่งรายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษา เพื่อจัดทำทะเบียนข้อมูลจัดทำแนวปฏิบัติ หรือระเบียบของสถานศึกษา จัดทำทะเบียนคุมการเก็บรักษาเงินและการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

5.5 ด้านการบริหารการเงิน

5.5.1 มีระบบฐานข้อมูลการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณในการเงินและพัสดุที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ สถานศึกษาควรจัดเก็บข้อมูลการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณในรูปแบบฐานข้อมูลด้วยโปรแกรมบนเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับการใช้งานของผู้ใช้มากกว่าหนึ่งคน โดยจัดเก็บข้อมูลตามแผนงานหรือกิจกรรม มีระบบการควบคุมการเบิกจ่ายเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ

5.5.2 พัฒนาบุคลากรการเงินและควบคุมงบประมาณ สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุม อบรมสัมมนา กับบุคลากรในหน่วยงานทุกคนเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ ใช้หลักการบริหารการเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

5.5.3 จัดทำแนวปฏิบัติในการกำกับ ควบคุมระบบการบริหารการเงิน ซึ่งสถานศึกษาควรจัดทำคู่มือ ในการกำกับ ควบคุม ระบบการบริหารการเงินตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด

5.6 ด้านการบริหารบัญชี

5.6.1 จัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงินส่งหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาควรจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงินส่งหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและกรมบัญชีกลาง ในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป ตามแบบฟอร์มที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดและจัดทำรายงานประจำปี โดยจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน

5.6.2 ปรับปรุงบัญชีเมื่อสิ้นปีงบประมาณ สถานศึกษาควรสรุปรายการรับหรือจ่ายเงิน บันทึกบัญชีทุกวันทำการ ตรวจสอบความถูกต้องของตัวเงินสดและเงินฝากธนาคารตามรายงานเงินคงเหลือประจำวัน ปรับปรุงบัญชีเมื่อสิ้นปีงบประมาณ

5.6.3 จัดทำ จัดหาแบบพิมพ์บัญชีในการบริหารการเงิน สถานศึกษาควรจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงานขึ้นใช้เอง เว้นแต่เป็นแบบพิมพ์กลางที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัด หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นเพื่อจำหน่าย

5.7 ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

5.7.1 จัดทำแผนระยะปานกลาง เพื่อจัดหาพัสดุทั้งในส่วนที่สถานศึกษาจัดหาเองและร่วมมือกับหน่วยงานอื่น สถานศึกษาควรวิเคราะห์แผนงาน โครงการ เพื่อจัดทำกรอบรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลางให้สอดคล้องกับความต้องการของแผนงาน โครงการในการจัดหาพัสดุได้ตามวัตถุประสงค์และเหมาะสม

5.7.2 จัดทำระเบียบการใช้ทรัพย์สินที่เกิดจากการจัดหาของสถานศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาควรกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินและจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน

5.7.3 จัดทำทะเบียนคุมวัสดุ ครุภัณฑ์ สถานศึกษาควรจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน โดยกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บ ควบคุม และเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระบบ และแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีอย่างสม่ำเสมอทุกปี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ สถานศึกษาควรวิเคราะห์ทิศทาง และกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศ และผลของการวิเคราะห์ วิจัย ผลผลิตตัวชี้วัด เผยแพร่ให้เขตพื้นที่การศึกษาและสาธารณชนทราบ รวมถึงศึกษาข้อตกลงการปฏิบัติงานและเป้าหมายการให้บริการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการที่ทำไว้กับเขตพื้นที่การศึกษา

2. ด้านการจัดสรรงบประมาณ สถานศึกษาควรจัดทำข้อตกลงบริการผลผลิตของสถานศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อได้รับงบประมาณ และมีการปรับปรุงกรอบงบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง (MTEF) ให้สอดคล้องกับกรอบวงเงินที่ได้รับรวมถึงศึกษาการโอนเงินงบประมาณให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด
3. ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน สถานศึกษาควรสร้างเครื่องมือประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานโดยใช้ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ ตัวชี้วัดตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิตของสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ และควรประสานแผน รวมทั้งดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม นิเทศให้เป็นไปตามแผนการตรวจสอบ ติดตามของสถานศึกษาโดยเฉพาะที่มีความเสี่ยงสูง
4. ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา สถานศึกษาควรเก็บรักษาเงินและเบิกจ่ายไปใช้ตามแผนปฏิบัติการประจำปีให้เป็นไปตามระเบียบของกองทุนการศึกษา จัดระบบสวัสดิการกองทุนเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมถึงจัดหารายได้ ผลประโยชน์ และจัดทำทะเบียนคุม การเก็บรักษาเงิน และการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง
5. ด้านการบริหารการเงิน สถานศึกษาควรศึกษาระบบฐานข้อมูลการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณในการเงินและพัสดุที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบและควบคุมงบประมาณ จัดทำแนวปฏิบัติในการกำกับ ควบคุมระบบการบริหารการเงิน ตามขั้นตอนที่กระทรวงการคลังกำหนด รวมถึงส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม
6. ด้านการบริหารบัญชี สถานศึกษาควรปรับปรุงบัญชีเมื่อสิ้นปีงบประมาณ รวมถึงจัดทำ จัดหาแบบพิมพ์บัญชีแบบทะเบียนในการบริหารการเงินของสถานศึกษา
7. ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ สถานศึกษาควรจัดทำแผนระยะปานกลาง เพื่อจัดหาพัสดุทั้งในส่วนที่โรงเรียนจัดหาเอง และร่วมมือกับหน่วยงานอื่น รวมถึงจัดทำระเบียบการใช้ทรัพย์สินที่เกิดจากการจัดหาของสถานศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
2. ควรศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการคลัง. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมกรรมการออมของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานดุลยภาพการเงิน การออมและการลงทุน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2546.
- กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.
- ดำรงค์ โตใย. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดง เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2551.
- ธีระ รุญเจริญ. ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บริษัท แอล.ที.เพรส จำกัด, 2550.

ธีระ รุญเจริญ. สู่ความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง, 2549.

รุ่ง แก้วแดง. โรงเรียนนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2546.

สำนักงานประมาณ. แนวทางการบริหารงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : สำนักงานประมาณ.
เอกสารอัดสำเนา, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการดำเนินงานตามนโยบายการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการ
จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2556.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. แผนกลยุทธ์ในการพัฒนาการศึกษา. สระแก้ว :
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2, 2556.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร